

giúp họ lấy tiền. Và để trả lại họ sẽ cho quý vị một phần tiền. Nếu quý vị hồi đáp, chắc chắn quý vị sẽ mất tiền.

PHẢN CÔNG: Đừng bao giờ trả lời một thư điện toán không mời mà gửi tới hỏi xin số trương mục ngân hàng của quý vị. Hãy bấm ngay nút xóa bỏ.

“Câu móc” (Phishing). Đây là từ được dùng để tả các email tự nhận họ là từ ngân hàng của quý vị, là một doanh nghiệp có tiếng hay một cơ quan chính phủ. Các email kêu quý vị “xác nhận” số trương mục và số mật lệnh trên mạng điện toán. Họ thường cảnh cáo là trương mục có thể sẽ bị đóng lại hay quý vị có thể là nạn nhân của sự lừa gạt. Những người hồi đáp sẽ bị mất hết tiền bạc trong các trương mục ngân hàng.

PHẢN CÔNG: Các công ty chính đáng không hề gửi email hỏi chi tiết về trương mục của họ. Nếu quý vị nhận được những email mang tên ngân hàng của quý vị, hãy gọi đến ngân hàng để báo cáo việc đó. Đừng bao giờ bấm “trả lời.” Xóa bỏ đi.

Lừa gạt du lịch. Các mời mọc du lịch đối trả đến bằng thư từ, điện thoại, điện thư, và email. Vài quảng cáo du lịch với giá rẻ mạt nhưng độn vào đó với các lệ phí nặng nề. Nhiều quảng cáo mời mọc du lịch miễn phí, nhưng kèm vào đó sự bắt buộc quý vị phải tham dự ngồi nghe kêu nài mua chung cư du lịch “chia giờ” (time-share). Rất ít vụ du lịch được hoàn trả lại hết, cho dù người quảng cáo nói như vậy.

PHẢN CÔNG: Quý vị có thể nhận ra một sự mời mọc du lịch gian dối bởi giá cả quá hời và cách bán hàng đầy áp lực. Lấy tất cả các chi tiết qua văn bản và kiểm tra công ty với Văn Phòng Cải Thiện Doanh Thương (Better Business Bureau). Dùng thẻ tín dụng để mua dịch vụ du lịch – nếu có vấn đề xảy ra quý vị có thể tranh luận về số tiền phải trả với công ty tín dụng.

Ngược đãi người cao niên

Tất cả các tiểu bang đều có luật bảo vệ người lớn tuổi tránh sự ngược đãi. Dù vậy, các luật lệ về dịch vụ bảo vệ người cao niên khác nhau rất nhiều về các trường hợp ngược đãi mà luật bảo vệ. Điều tốt

nhất để báo cáo bất cứ các ngược đãi người cao niên nào, hãy bắt đầu bằng cách gọi đến các dịch vụ bảo vệ người cao niên. Để tìm đến cơ quan gần nhất nơi quý vị, hãy gọi Dịch Vụ Tìm Giúp Người Cao Niên (Eldercare Locator) tại số 800-677-1116 hay thăm trang điện toán của Trung Tâm Toàn Quốc về Sự Ngược Đãi Người Cao Niên (National Center on Elder Abuse) (www.ncea.aoa.gov).

Nguồn giúp đỡ

AARP

www.aarp.com
Tin tức và chỉ dẫn về các mảnh lối lừa gạt nhắm vào người cao niên.

Ủy Ban Mậu Dịch Liên Bang

(THE FEDERAL TRADE COMMISSION, FTC)
www.ftc.gov, 877-382-4357
Tin tức miễn phí giúp quý vị tìm thấy và ngăn ngừa các hành vi lừa gạt và gian dối của các kinh doanh.

Ghi Danh Toàn Quốc Xin Đừng Gọi

(NATIONAL DO NOT CALL REGISTRY)
www.donotcall.gov, 888-382-1222
Ngăn chặn quảng cáo qua điện thoại nhà và di động trong 5 năm.

Trung Tâm Dữ Kiện Gian Lận Toàn Quốc

(THE NATIONAL FRAUD INFORMATION CENTER)
www.fraud.org, 800-876-7060
Chỉ dẫn giúp quý vị nhận ra sự gian lận và lấy đơn khiếu nại trên mạng điện toán.

Văn Phòng Cải Thiện Doanh Thương

(BETTER BUSINESS BUREAU, BBB)
www.bbb.org
Viếng thăm trang điện toán để tìm văn phòng BBB tại địa phương, đọc những chỉ dẫn chống lừa gạt và kiểm tra các hội từ thiện trước khi quý vị đóng góp.

Trung Tâm Toàn Quốc Về Việc Ngược Đãi Người Cao Niên

(THE NATIONAL CENTER ON ELDER ABUSE)
www.ncea.aoa.gov
Các tài liệu về sự ngược đãi, bỏ rơi, hay bóc lột người cao niên.

Hội Đồng Thanh Tra Chứng Khoán và Hối Xuất Hoa Kỳ

(SECURITIES AND EXCHANGE COMMISSION, SEC)
www.sec.gov, 800-SEC-0330
Nộp đơn khiếu nại cá nhân hay báo cáo về các hành vi phạm luật chứng khoán.

Tự mình bảo vệ tránh gian lận

- ⊗ Đừng ngại nói không.
- ⊗ Quý vị không phải nói chuyện với người gọi tới quảng cáo – cúp điện thoại nếu quý vị không thấy thoải mái hay không tin tưởng người gọi đến.
- ⊗ Đừng nhượng bộ bởi những mảnh lối bán hàng đầy ép buộc.
- ⊗ Gọi cảnh sát nếu quý vị cảm thấy bị đe dọa.
- ⊗ Đừng cho biết số thẻ tín dụng, trương mục, hay số an sinh xã hội cho các công ty lạ hay người lạ.
- ⊗ Tự mình tìm hiểu về các hội từ thiện và những quyền góp khác.
- ⊗ Tiền đó là của quý vị – đừng bao giờ thấy ngại khi hỏi tiền sẽ đi đâu.
- ⊗ Trước khi đầu tư, hãy nghiên cứu đầy đủ, vì quý vị vẫn có thể mất tiền dù với sự đầu tư chính đáng.
- ⊗ Lấy tất cả các chi tiết về các thỏa thuận trên giấy.
- ⊗ Nếu một việc gì quá tốt để có thể là việc thật, việc đó có thể là không có thật.

Consumer Action

www.consumer-action.org

221 Main Street, Suite 480

San Francisco, CA 94105

415-777-9635

TTY: 415-777-9456

hotline@consumer-action.org

523 W. Sixth Street, Suite 1105

Los Angeles, CA 90014

213-624-8327

Có nói tiếng Trung Hoa, Anh và Tây Ban Nha.

consumer action
Education and advocacy since 1971

Ấn bản này được phát hành bởi Consumer Action với sự hợp tác của Capital One Services, Inc. Để biết thêm chi tiết, viếng thăm trang điện toán của MoneyWise (www.money-wise.org).

© 2005 Consumer Action

Senior Scams (Vietnamese Version)

Hãy Nói
“Không!” Về

CÁC LỪNG GẠT
NGƯỜI CAO NIÊN

MONEY WISE

MỘT HỢP TÁC GIỮA CONSUMER ACTION
VÀ CAPITAL ONE

Tất cả mọi người đều cần cẩn thận để tránh bị lường gạt, nhưng quý vị cao niên càng dễ bị lường gạt hơn. Có những vị cao niên dễ tin người và sẵn sàng tin tưởng những điều người khác nói. Nhiều kẻ gian – gồm cả bạn bè và người trong gia đình – lợi dụng tính thiện đó để lường gạt họ.

Các vị cao niên tuổi từ 60 trở lên chiếm khoảng 15 phần trăm tổng dân số Hoa Kỳ, nhưng theo một số nghiên cứu họ chiếm khoảng 30 phần trăm nạn nhân bị lường gạt.

Bảo vệ tài sản của quý vị

Quý vị đi làm cực nhọc để có tiền và tài sản của mình, nhưng nếu quý vị để cho người khác lợi dụng quý vị, tất cả những gì quý vị có được có thể bị đoạt mất. Hãy học cách bảo vệ tài sản của mình bằng cách làm theo các quy tắc giản dị sau:

- ⊙ Đừng bao giờ cho biết số ngân khoản hay các chi tiết cá nhân cho người gọi điện thoại đến quý vị.
- ⊙ Đừng bao giờ cho phép người lạ mặt vào nhà quý vị và lấy các chi tiết về cá nhân và tài sản của quý vị.
- ⊙ Đừng nghĩ rằng người lạ nào khi nói rằng ông ta đại diện cho một hội đoàn xứng đáng sẽ dùng tiền quý vị trao cho để làm việc tốt.
- ⊙ Đừng bao giờ chuyển quyền ủy nhiệm cho người quý vị không quen biết rõ.
- ⊙ Đừng ký hợp đồng có những khoản trống trong đó. Người ta sau đó có thể bỏ thêm các điều khoản có hại cho quý vị.
- ⊙ Đừng dàn xếp mượn nợ nhà cho đến khi quý vị có người ngoài cuộc hiểu biết có thể kiểm lại hợp đồng. Một công ty bất hảo có thể gạt lấy nhà của quý vị.

Mưu gian và lường gạt

Lường gạt sửa nhà. Những kẻ gian lận gỗ cửa từng nhà gây áp lực và còn hăm dọa người chủ nhà bằng cách nói rằng họ cần sửa sang nhà ngay lập tức như trảng lại đường lái xe vô nhà, sửa mái nhà hay bờ tường. Rồi khi họ làm việc bê bối hay không thể hoàn tất, nhưng vẫn cố lấy tiền, có khi còn đòi nhiều tiền hơn đã thỏa thuận và hăm dọa

sẽ tịch thu nhà.

PHẢN CÔNG: Chỉ làm việc với những nhà thầu có giấy phép và bảo hiểm. Hãy gọi đến văn phòng cấp giấy thầu tại tiểu bang của quý vị để kiểm tra giấy phép và yêu cầu tất cả những nhà thầu cung cấp chứng từ bảo hiểm. Hãy tìm hiểu các giới thiệu của khách hàng trước đó. Dò hỏi thêm các giá thầu khác.

Xổ số và giải thưởng ngoại quốc. “Quý vị vừa trúng xổ số Gia Nã Đại. Hãy cho chúng tôi biết số trương mục ngân hàng hay chi tiết thẻ tín dụng rồi chúng tôi sẽ gửi tiền đến quý vị.” Những cú điện thoại và điện thư đó là giả – kẻ gian làm tiền bằng cách thuyết phục nạn nhân trả tiền công, thuế hay bưu phí, hay cung cấp các chi tiết ngân hàng để “kiểm chứng” danh tính.

PHẢN CÔNG: Khi có người nói quý vị vừa trúng xổ số hay giải thưởng mà quý vị không tham gia, đó là điều nói láo. Bất cứ số tiền nào quý vị gửi đi sẽ bị mất.

Lường gạt đầu tư. Tất cả mọi người đều muốn tiền của mình phát triển nhanh chóng hơn. Kẻ gian biết điều này, và sẽ cố thuyết phục người khác bỏ tiền vào các đầu tư giả tạo với lời hứa hẹn tiền lời cao một cách không ngờ.

PHẢN CÔNG: Hãy tìm hiểu kỹ càng về việc đầu tư. Hãy học cách quý vị có thể muốn mong kiếm được bao nhiêu tiền trên thị trường. Nếu quý vị là mục tiêu của những sự mời mọc đầu tư đáng nghi, hãy nộp đơn khiếu nại đến Hội Đồng Chứng Khoán và Hối Xuất Hoa Kỳ (Securities and Exchange Commission, SEC).

Những thỉnh cầu khẩn cấp giả dối. Trong loại lường gạt này, có người ẩn danh gọi điện thoại đến quý vị và hỏi “Quý vị có biết ai đây không?” Họ hy vọng rằng quý vị sẽ nghĩ đó là một người bạn hay thân nhân. Sau đó người gọi đến cho biết là đang trong tù, hay đang cần gấp tiền. Có nhiều người đã bị gạt gửi tiền đến người lạ.

PHẢN CÔNG: Đừng bao giờ tình nguyện cho người gọi đến chi tiết cá nhân của quý vị qua điện thoại. Hãy cúp điện thoại nếu người gọi đến không nêu danh tính. Trước khi quý vị gửi tiền, hãy kiểm chứng với những người thân khác trong gia đình là có sự khẩn cấp chính đáng hay không.

Các quyền góp từ thiện. Có những kêu gọi thay mặt cho các hội đoàn cảnh sát và cứu hỏa và các từ thiện

khác lập ra từ những công ty gây quỹ bất chính. Họ có thể rất dai và tỏ ý nếu quý vị không quyên tiền, sự an toàn của quý vị sẽ bị ảnh hưởng. Những kẻ đi quyên góp thường xin tiền cho những nhóm có tên tương tự như những hội đoàn có danh tính chính đáng – đừng bị gạt bởi những tên “na ná” như vậy.

PHẢN CÔNG: Hãy hỏi trong sổ tiền đóng góp của quý vị bao nhiêu sẽ được chuyển đến cơ quan mà quý vị muốn giúp đỡ. Trước khi cho tiền, hãy kiểm tra qua một cơ quan theo dõi các hội đoàn từ thiện như Học Viện Phúc Thiện Hoa Kỳ (American Institute of Philanthropy, www.charitywatch.org; 733-529-2300). Hãy gọi đến các cơ quan cảnh sát và cứu hỏa và hỏi làm thế nào để đóng góp trực tiếp cho các cơ quan đó.

Các chương trình cung cấp thuốc. Quý vị cao niên thường là mục tiêu của các quảng cáo mời mọc qua thư gửi, TV, truyền thanh, và báo chí về những chương trình Medicare. Các tài liệu quảng cáo trông giống như những giấy tờ của chính phủ. Nhưng nếu quý vị gửi tiền đến các công ty này, thường là quý sẽ nhận được một thẻ vô dụng.

PHẢN CÔNG: Các công ty cung cấp thẻ Medicare không được phép gọi điện thoại, gửi email hay đến nhà của quý vị trừ khi quý vị yêu cầu họ. Là người nhận Medicare, nếu quý vị muốn biết thêm về những lợi ích được hưởng, hãy viếng thăm trang điện toán Medicare của chính phủ liên bang (www.medicare.gov). Quý vị cũng có thể gọi đến 800-MEDICARE (1-800-633-4227).

Mạo nhận tín dụng. Hãy luôn để ý đến thẻ tín dụng của quý vị, ngay cả khi quý vị trao cho người bồi bàn hay bán hàng. Những máy gọi là “cà lướt” (skimmers) giúp kẻ vô lương tâm trộm chi tiết từ thẻ tín dụng của quý vị và bán cho những tên làm thẻ tín dụng giả. Kẻ gian cũng tìm những chứng từ và hóa đơn tín dụng bị vứt bỏ để dùng cho các thẻ giả.

PHẢN CÔNG: Luôn luôn kiểm chứng hóa đơn tín dụng khi gửi đến và gọi điện thoại đến công ty tín dụng ngay lập tức nếu quý vị thấy có những chi tiêu không đúng. Trước khi vứt các hóa đơn hàng tháng, hãy xé nhỏ để kẻ trộm không thể lấy số trương mục của quý vị.

Trộm danh tính. Kẻ gian trộm các chi tiết cá nhân, như tên, số an sinh xã hội, ngày sinh, hay tên của mẹ lúc trước khi lập gia đình, để thiết lập tín dụng, đoạt

trương mục tài chánh và khiến quý vị mắc nợ.

PHẢN CÔNG: Theo luật, nạn nhân bị trộm danh tính không phải chịu trách nhiệm khi kẻ gian trộm chi tiết tín dụng của họ – nhưng nạn nhân sẽ tốn nhiều thời gian và công sức để chứng minh việc gian lận đã xảy ra. Hãy xin bản sao báo cáo tín dụng miễn phí hàng năm bằng cách gọi 877-322-8228. Kiểm tra báo cáo tín dụng để bảo đảm rằng không ai khác sử dụng tín dụng của quý vị. Viếng thăm trang điện toán Trộm Tín Dụng của Hội Đồng Mậu Dịch Liên Bang (Federal Trade Commission, www.consumer.gov/idtheft) để biết thêm chi tiết.

Lường gạt Tang Lễ và Mai Táng. Tang lễ rất tốn kém. Để giảm bớt phần lo lắng cho người thân, nhiều người chuẩn bị trước khi họ còn sống. Các nhà đôn đôi khi thổi phồng giá cả cho những nhu cầu tang lễ thường lệ. Có khi họ còn đòi thêm tiền từ người sống sót, cho dù người mất đã trả trước.

PHẢN CÔNG: Luật liên bang cho quý vị quyền lựa chọn lễ táng gì quý vị muốn. Các công ty tang lễ phải đưa cho tất cả khách hàng của họ xem bảng giá. Dù việc sắp xếp chi phí tang lễ có lý, đừng trả tiền trước cho các dịch vụ đó. Nếu quý vị muốn trang trải chi phí tang lễ cho mình, bỏ số tiền đó trong di chúc của quý vị.

Lường gạt chăm nom. Những người chăm sóc sức khỏe tại gia, người làm hay người nấu nướng có khi ăn trộm người mà họ chăm sóc.

PHẢN CÔNG: Luôn luôn kiểm tra lý lịch và sự quan hệ việc làm trước của người mà quý vị muốn giúp việc trong nhà. Cất khóa tất cả văn kiện tài chính và giữ vật đáng giá trong hộp an toàn ở ngân hàng. Cảnh giác những người chăm sóc khi họ hỏi về di chúc hay các đầu tư, hay cố tình muốn ảnh hưởng quý vị. Khi điều này xảy ra, hãy nói chuyện với người nhà hay gọi đến các dịch vụ bảo vệ người cao niên.

Các lá thư “Nigerian.” Vụ gian lận cũ xưa thường gửi đến bằng lá thư có dán tem từ nước Nigerian, nhưng giờ nó thường gửi tới qua ngã email. Người gửi xoay quanh các câu chuyện bao gồm một số tiền lớn họ không thể lấy được và hỏi quý vị số trương mục ngân hàng để quý vị có thể